

Tarragona

HISTÒRIES DES DE LA FESTA | 2020
TARRAGONA

el Sarc

Santa Tecla

S. Fran

4 | Miracles en alabastre

campo

L'escultor del retaule de santa Tecla

Sorgint d'un absis en la penombra, cada any l'Esbart de Santa Tecla dona vida, dalt de l'escenari, als personatges del retaule de la catedral de Tarragona. Un homenatge esplèndid per a una de les obres escultòriques més rellevants —i potser desconegudes— de la ciutat. En canvi, les escultures dels apòstols i profetes de la façana del temple són molt més presents en l'imaginari tarragoní, segurament perquè, entre altres coses, donen lloc a un magnífic teló de fons de

molts moments de la festa. Però tenen alguna cosa a veure les escultures de la façana i les del retaule? Quins escultors van crear-les? Pocs s'imaginem que entre unes i altres hi ha un pare i un fill.

Un dels personatges més curiosos del gòtic català fou el mestre Cascalls. Casat amb una filla del pintor Ferrer Bassa, sembla que el seu talent principal era l'habilitat per tenir bons contactes i aconseguir encàrrecs; vaja, una mena de Flo-

Detall de la predella del retaule major de la Catedral, on es relata la vida de Santa Tecla. Foto: Rafael Lopez-Monné

rentino Pérez de l'escultura gòtica. Va treballar molt i pertot arreu, pel que sembla mercès al destacat equip de treballadors amb què comptava. Un d'ells sabem segur que era un esclau.

Als ports catalans del segle XIV, els esclaus eren una mercaderia habitual, una més per comprar i vendre. De fet, el de Barcelona era un dels principals ports esclavistes de la Mediterrània. I segurament va ser allí on Jaume Cascalls va comprar Jordi de Déu, probablement un presoner de guerra que provenia de la comunitat grega de Messina, a Sicília.

Jordi de Déu va treballar com a escultor per a Cascalls a la façana de la catedral de Tarragona i al panteó reial del monestir de Poblet. Després de molta feina i no poques

penúries —sabem que fins i tot fou empresonat al castell de l'Espluga de Francolí—, finalment va aconseguir la llibertat i va canviar el seu nom pel de Jordi Johan.

Sabem que va formar una família i que tingué dos fills, també escultors, l'Antoni i el Pere. Aquest últim, nascut a Tarragona i conegut com Pere Johan, sobrepassà la fama del seu pare. El seu enorme talent el va portar a fer obres tan rellevants com el retaule major de la seu de Saragossa, la façana gòtica del palau de la Generalitat de Catalunya, la porta del Castel Nuovo de Nàpols per encàrrec del rei Alfons el Magnànim i, és clar, el retaule major de la catedral. És aquí on les mans del fill d'un esclau van fer sorgir de l'alabastre el més bell relat de la vida de santa Tecla.

Bibliografia

Liaño Martínez, Emma. *Jordi de Deu "Maestre de images e de pinzell de la ciutat de Mecina"* Tra il tirreno e Gibilterra un mediterraneo Iberico? Consiglio Nazionale delle Ricerche. Cagliari, 2015.

Liaño Martínez, Emma. *Jordi de Déu, escultor de infants*. Miscel·lània en homenatge a Joan Ainaud de Lasarte I. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Barcelona, 1998.

Liaño Martínez, Emma. *Pere Johan entre el exemplum medieval y la estética clásica: el retablo mayor de la catedral de Tarragona*. Goya, núm. 282. Madrid, 2001.

Liaño Martínez, Emma. *Jordi de Déu, un artista siciliano al Servicio de Pedro el ceremonioso*.

Liaño Martínez, Emma. *Jaume Cascalls, escultor en Tarragona y Poblet*. Revista Patrimonio Nacional, núm. 71. Patrimonio Nacional. Madrid, 1982

Martínez Subías, Antonio P. *Guia Catedral de Tarragona*. Editorial Triangle Postals, 2019

El present document es deriva del treball dut a terme per elaborar els guions del projecte "Històries des de la Festa, Santa Tecla 2020". Podeu trobar els vídeos i material editat a: <https://www.tarragona.cat/cultura/festes-i-cultura-popular/histories-des-de-la-festa>

Documentació i textos, Julio Villar

Edició de textos, Rafael López-Monné

Grafisme, Noemí Rosell

Direcció del projecte, Rafael López-Monné

© els autors

© de l'edició, Ajuntament de Tarragona i Kamaleon

Publicació digital sota una llicència Creative Commons de Reconeixement-NoComercial 4.0 Internacional. Sou lliures de compartir-lo i adaptar-lo citant el seu origen i autoria.

Tarragona, setembre 2020

Tarragona

el S. Joan

AJUNTAMENT DE
TARRAGONA

BBVA

Una producció de:

Kamaleon